

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

vyhlašuje

na období od 1.2.2023 do 31.12.2025

pokusné ověřování

**System podpory provázejících učitelů s cílem zvyšování kvality pedagogických
praxí budoucích učitelů**

(Č. j.: MSMT-34366/2022-3)

V Praze dne 31. ledna 2023

Garant pokusného ověřování:

Mgr. Jan Mušuta

Kontaktní osoba pokusného ověřování:

Mgr. Matouš Bořkovec

POprovazejiciucitele@msmt.cz

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) vyhláší na základě § 171 odstavce 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, na období od 1. 2. 2023 do 31. 12. 2025, toto pokusné ověřování:

Systém podpory provázejících učitelů s cílem zvyšování kvality pedagogických praxí budoucích učitelů

Čl. 1

Účel pokusného ověřování

- (1) Účelem pokusného ověřování je realizace, ověření a vyhodnocení systému podpory provázejících učitelů, kteří vedou studenty studijních nebo vzdělávacích programů a žáky oborů vzdělání vedoucích k získání odborné kvalifikace učitele mateřské, základní nebo střední školy (dále jen „účastníci pedagogické praxe“) na praxích, v rámci praktické přípravy nebo praktického vyučování (dále jen „pedagogická praxe“) v regionálním školství.¹
- (2) Pokusné ověřování se uskutečňuje ve spolupráci s relevantními poskytovateli studijních a vzdělávacích programů a oborů vzdělání zaměřených na přípravu učitelů (dále jen „instituce připravující učitele“).

Čl. 2

Podmínky pokusného ověřování

- (1) Pokusné ověřování je určeno pro právnické osoby vykonávající činnost mateřské, základní nebo střední školy, jejichž zřizovatelem je kraj, obec nebo dobrovolný svazek obcí, které se v souladu s čl. 3 zapojí do pokusného ověřování (dále jen „zapojená škola“).
- (2) Zapojená škola určí alespoň 1 provázejícího učitele, který
 - a) absolvuje vstupní vzdělávání pro provázející učitele podle odstavce 3 tohoto článku, a to před zahájením výkonu činnosti provázejícího učitele v rámci pokusného ověřování s výjimkou školního roku 2023/2024, kdy lze vstupní vzdělávání absolvovat do 10 měsíců ode dne zahájení výkonu činnosti provázejícího učitele v rámci pokusného ověřování.
 - b) vykoná činnost provázejícího učitele v rozsahu alespoň 60 vyučovacích hodin nad rámec výkonu přímé pedagogické činnosti v součtu ve školním roce, spočívající:
 1. v absolvování průběžného vzdělávání pro provázející učitele podle odstavce 4 alespoň v rozsahu 20 vyučovacích hodin (jedná se o vzdělávání navazující na vstupní vzdělávání podle písm. a), nejedná se o totožné vzdělávání), a
 2. v provázení účastníků pedagogické praxe alespoň v rozsahu 30 vyučovacích hodin, a to tím, že s nimi detailně reflektuje průběh vyučovacích hodin, na kterých se účastníci pedagogické praxe podíleli výkonem činností obdobných přímé pedagogické činnosti (tandemová výuka, realizace aktivit

¹ Zakotvení pozice provázejícího učitele je navrženo v předloženém návrhu novely zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, systém podpory pedagogických praxí v předloženém návrhu novely školského zákona.

s dětmi a žáky v hodině, sledování a vyhodnocování práce žáků v hodině apod.), a poskytuje jim zpětnou vazbu na jejich přípravu na výuku i činnost během výuky, seznamuje je s chodem školy, dokumentací školy, vzdělávacími materiály a dalšími informacemi potřebnými pro kvalitní výkon jejich pedagogické praxe na škole.

3. ve spolupráci s didaktiky či jinými vzdělavateli z instituce připravující učitele se podílí na reflexi praxí i své vlastní činnosti provázejícího učitele, na evaluaci kvality praxí nebo výkonu účastníka pedagogické praxe, zajištění praxí a souvisejících činnostech.
 - c) povede záznamy o výkonu činnosti provázejícího učitele, zejména údaje o rozsahu výkonu činnosti a obsahu činnosti provázejícího učitele a o spolupráci s účastníky pedagogické praxe, určené k reflexi činnosti provázejícího učitele se zaměstnancem instituce připravující učitele a k vyhodnocení výsledků pokusného ověřování; souhrnné údaje z těchto záznamů sdílí s ministerstvem a institucí připravující učitele na základě jejich pokynů.
- (3) Vstupní vzdělávání provázejících učitelů je vzdělávací program v rozsahu minimálně 20 vyučovacích hodin, který schválí ministerstvo pro účely pokusného ověřování. Vzdělávací program pro provázející učitele realizují instituce připravující učitele pro provázející učitele zapojené do pokusného ověřování zdarma. O kurzech vstupního vzdělávání schválených pro účely pokusného ověřování bude ministerstvo zapojené školy informovat na webových stránkách.
- (4) Průběžné vzdělávání provázejících učitelů je vzdělávání realizované institucemi připravujícími učitele v rozsahu minimálně 20 hodin za školní rok, které navazuje na vstupní vzdělávání a zaměřuje se na prohloubení kompetencí provázejícího učitele, zejména reflexí výkonu činnosti provázejícího učitele, nácvikem reflektivních a mentorských dovedností a seznámením se vzdělávacím nebo studijním programem příslušné instituce připravující učitele. Průběžné vzdělávání realizují instituce připravující učitele pro provázející učitele zapojené do pokusného ověřování zdarma.
- (5) Za účelem stanovení podmínek realizace pedagogických praxí a rozsahu činnosti provázejících učitelů uzavře zapojená škola s institucí připravující učitele do 30. září daného školního roku dohodu o zajištění praxí, praktické přípravy nebo praktického vyučování (dále jen „dohoda o zajištění praxí“). Dohoda o zajištění praxí obsahuje alespoň
 - a) údaj o celkovém rozsahu práce provázejícího učitele nebo provázejících učitelů s účastníky pedagogické praxe z instituce připravující učitele nad rámec přímé pedagogické činnosti za daný školní rok ve vyučovacích hodinách (tj. pouze hodiny práce provázejících učitelů s účastníky pedagogické praxe mimo výuku, bez hodin věnovaných vzdělávání provázejících učitelů),
 - b) počet účastníků pedagogické praxe z předmětné instituce připravující učitele, kteří budou praxi, praktickou přípravu nebo praktické vyučování v daném školním roce v této škole konat.
- (6) Dohoda o zajištění praxí může dále obsahovat určení kontaktní osoby na straně zapojené školy a instituce připravující učitele, specifikaci konkrétních osob vykonávajících roli provázejícího učitele v daném školním roce, způsob předávání informací o konkrétních účastnících pedagogické praxe, kteří budou realizovat praxe na zapojené škole, podmínky pro stanovení konkrétních termínů realizace pedagogických praxí, podmínky a rozsah zpracování osobních údajů o žácích a studentech a další informace nezbytné pro úspěšný a kvalitní průběh pedagogických praxí.

- (7) Ředitel zapojené školy umožní provázejícímu učiteli (či provázejícím učitelům) určenému podle odst. 2 výkon jeho (jejich) role dle odst. 2 v souladu s uzavřenou dohodou o zajištění praxí podle odst. 5, zejména provázet účastníky pedagogické praxe ve výuce a nad rámec výuky a účastnit se vstupního a průběžného vzdělávání pro provázející učitele v rozsahu a termínech domluvených s institucí připravující učitele v souladu s odst. 3 a 4; v případě potřeby uleví určenému provázejícímu učiteli od jiných povinností v rámci jeho práce související s přímou pedagogickou činností.
- (8) V případě, že některý z učitelů zapojené školy nemůže ze závažných důvodů nadále vykonávat činnost provázejícího učitele, informuje o tom zapojená škola bezodkladně instituci připravující učitele a navrhne způsob zajištění zbývajících sjednaných praxí.
- (9) Zapojené školy jsou povinny vyplnit a zaslat ministerstvu dotazník zjišťující data nezbytná pro vyhodnocení pokusného ověřování, a to vždy do konce období školního vyučování příslušného školního roku (do 30.6.; ve školním roce 2025/26 už do 31. prosince). Dotazník bude zapojeným školám poskytnut ministerstvem v elektronické podobě nejpozději do 31. května příslušného školního roku (ve školním roce 2025/26 už do 30. listopadu). Dotazník bude zjišťovat zejména nastavení podmínek pro výkon činnosti provázejícího učitele, časovou náročnost výkonu činnosti, výši finančního ohodnocení provázejícího učitele, kvalitu a přínos vstupního a průběžného vzdělávání, podmínky spolupráce s institucí připravující učitele, realističnost a vhodnost termínů pro sjednání rozsahu praxí, funkčnost a vhodnost zajištění financování provázejících učitelů prostřednictvím výkaznictví apod.
- (10) Ministerstvo si vyhrazuje možnost požádat zapojené školy a instituce připravující učitele o doplňující údaje, informace a materiály vztahující se k realizaci pokusného ověření, a to v ministerstvem stanovených termínech a struktuře.

Čl. 3

Zapojení do pokusného ověřování

- (1) Právnícká osoba vykonávající činnost mateřské, základní nebo střední školy, jejímž zřizovatelem je kraj, obec nebo dobrovolný svazek obcí uvedená v čl. 2 odst. 1 (dále jen „žadatel“) zašle vyplněnou přihlášku připravenou ministerstvem pro přihlášení do pokusného ověřování na daný školní rok na e-mail “POprovozajiciucitele@msmt.cz”. Součástí přihlášky je identifikace žadatele, informace o spolupracující instituci připravující učitele a čestné prohlášení, že uvedená instituce připravující učitele má zájem s žadatelem spolupracovat na zajištění pedagogických praxí v minimálním rozsahu a za podmínek stanovených v tomto pokusném ověřování (a to včetně realizace bezúplatného vstupního a průběžného vzdělávání pro provázející učitele podle čl. 2 odst. 3 a 4 a uzavření dohody o zajištění praxí podle čl. 2, odst. 5).
- (2) Ministerstvo přihlášku posoudí bez zbytečného odkladu a vyrozumí žadatele o jeho zapojení do pokusného ověřování pro daný školní rok. Nemá-li přihláška předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, vyzve ministerstvo žadatele k odstranění nedostatků. Neodstraní-li žadatel nedostatky přihlášky v přiměřené lhůtě, ministerstvo jeho zapojení do pokusného ověřování zamítne.
- (3) Přihlášky pro zapojení do pokusného ověřování pro následující školní rok jsou zasílány a posuzovány průběžně, nejzazším datem pro doručení přihlášky je 31. srpna.

Čl. 4**Způsob financování pokusného ověřování**

- (1) Financování pokusného ověřování ze státního rozpočtu bude zajištěno stanovením dalších finančních prostředků podle § 161 odst. 7 školského zákona. Ministerstvo stanoví a zveřejní ve Věstníku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen "Věstník") podmínky a kritéria pro poskytnutí těchto finančních prostředků, účel, na který může právnická osoba tyto další finanční prostředky použít, kterým je pokusné ověřování systému podpory provádějících učitelů, a další podmínky, které musí právnická osoba v souvislosti s použitím těchto dalších finančních prostředků splnit, které vyplývají z podmínek tohoto pokusného ověřování.
- (2) Finanční prostředky budou poskytnuty zapojeným školám na základě údajů o počtu provádějících učitelů, kteří splňují podmínky čl. 2 tohoto pokusného ověřování. Údaje musí být vykazány do 30. září pro příslušný školní rok prostřednictvím výkazu, který pro tento účel poskytne zapojeným školám MŠMT. Společně s údaji musí být přiložena kopie dohody o zajištění praxí mezi zapojenou školou a institucí připravující učitele uzavřená podle čl. 2 odst. 5.

Čl. 5**Způsob hodnocení výsledků pokusného ověřování**

- (1) Ministerstvo provede hodnocení na základě podkladů vztahujících se k pokusnému ověřování za příslušný školní rok, a to vzhledem k následujícím oblastem:
 - a) kvalita realizovaných pedagogických praxí, zejména rozsah reflexe a plánování účastníků pedagogické praxe s provádějícím učitelem v poměru k hodinám v přímé výuce, vnímaná kvalita reflexe a spolupráce na realizaci praxí;
 - b) kvalita realizovaných praxí, reflexe a spolupráce s provádějícím učitelem ze strany účastníků pedagogické praxe;
 - c) podmínky pro výkon činnosti provádějícího učitele, včetně popisu činnosti, zejména podmínky pro vzdělávání, hodinová náročnost výkonu činnosti, adekvátní výše finanční odměny za výkon činnosti a potřeba snížení přímé pedagogické činnosti v případě výkonu činnosti ve velkém rozsahu.
 - d) účinnost a přínosnost vstupního a průběžného vzdělávání pro provádějící učitele včetně obsahu, metod a forem vzdělávání.
 - e) spolupráce na zajištění pedagogických praxí mezi institucemi připravujícími učitele a zapojenými školami, včetně výběru provádějících učitelů a zapojených škol a umístování žáků, studentů na pedagogické praxe u provádějících učitelů, s tím spojené smluvní zajištění a administrativa, a dále spolupráce provádějících učitelů a didaktiků vysokých škol, vyšších odborných a středních škol připravujících učitele.
 - f) nastavení vykazování a mechanismů financování provádějících učitelů ze strany ministerstva.
- (2) Bude identifikována kontrolní skupina škol nezapojených do pokusného ověřování, na kterých probíhá provázení studentů a žáků učitelských na pedagogických praxích. Na této skupině škol bude provedeno evaluační šetření s cílem získat data pro srovnání s daty od zapojených škol a učitelů.

Čl. 6
Účinnost

Vyhlášení pokusného ověřování nabývá účinnosti dnem 1. února 2023.

V Praze dne: 6. 2. 2023

Mgr. Jan Mareš, MBA
vrchní ředitel sekce vzdělávání a mládeže

Odůvodnění

Ministerstvo zahájilo ve spolupráci s fakultami připravujícími učitele a dalšími relevantními subjekty v září 2021 Reformu pregraduální přípravy učitelů (viz www.edu.cz/pregradual/), která usiluje o implementaci Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ v oblasti profesní přípravy učitelů. Jedním z cílů této reformy je zajištění hlubšího propojení institucí připravujících učitele se školami a zkvalitnění pedagogických praxí studentů učitelství. Při analýze současného stavu bylo identifikováno, že podmínky pro výkon role provázejícího (fakultního, cvičného) učitele nejsou vyhovující, přestože je to právě provázející učitel, kdo zásadně přispívá k rozvoji kompetencí studentů učitelství na pedagogických praxích a tím ke kvalitě celé učitelské přípravy.

Provázející učitelé, kteří praxe vedou, dostávají odměnu v řádu desítek korun za hodinu (s výjimkou pilotních projektů pro relativně malý počet učitelů, realizovaných z ESF v posledních několika letech), neprocházejí v tuto chvíli žádným vstupním nebo průběžným vzděláváním a nemají jasně vymezený čas na výkon své role v rámci svého úvazku. Pro kvalitní vedení studentů učitelství na praxích tak nemají dostatečný prostor a podporu. Podle šetření MŠMT na vzorku 261 provázejících učitelů v současnosti věnuje mediánový provázející učitel studentům učitelství v součtu jen 20 hodin svého času nad rámec výuky za školní rok, v průměru přitom provází 2-3 studenty. To je pouze 7-10 hodin na studenta za školní rok. Šetření tak potvrzuje nedostatečný rozsah reflexí a společných příprav se studenty provázejících učitelů se studenty. Šetření zároveň ukázalo, že největší motivací věnovat více hodin provázení studentů učitelství by provázejícím učitelům dala kombinace příplatku za tuto činnost a snížení přímé pedagogické činnosti.

Ministerstvo spolupracuje s institucemi připravujícími učitele na dalším zkvalitnění vedení praxí na straně těchto institucí, zejména prostřednictvím didaktiků garantujících a zajišťujících praxe na straně těchto institucí, prostřednictvím systematické evaluace kvality praxí a také zajištěním vzdělávání a podpory provázejícím učitelům ze spolupracujících škol.

Zároveň ministerstvo navrhlo a široce konzultovalo systém podpory provázejících učitelů, který sestává z ukotvení této role v § 24c zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a stanovení podmínek pro financování a výkon této role v § 161 odst. 1 písm. a) bod 6. a § 184b zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Navrhované změny ve školním zákoně mají odloženou účinnost od 1.1.2026. Předtím ministerstvo realizuje toto pokusné ověřování, aby mohlo komplexně vyhodnotit vhodnost nastavení parametrů navrhovaného systému a případně upravit tyto parametry novelizací podzákoných norem.

V rámci navrhovaného systému podpory budou mít provázející učitelé nárok na specializační příplatek ve výši 2000 Kč hrubého měsíčně po celý školní rok, ve kterém vykonávají svou činnost, tedy až 24 000 Kč za 12 měsíců. V rámci pokusného ověřování vyplatí zapojená škola provázejícímu učiteli, který plní podmínky pokusného ověřování, odměnu za vykonanou činnost provázejícího učitele ve výši 2000 Kč hrubého platu za měsíc, tj. až 24 000 Kč hrubého platu za školní rok, z prostředků poskytnutých zapojené škole pro tento účel na základě jejího zapojení do pokusného ověřování. Škole zaměstnávající provázejícího učitele bude navíc poskytnuta částka 2000 Kč určena na kompenzaci nákladů spojených s administrativním a organizačním zajištěním praxí na straně školy, jedná se o jednorázovou odměnu pedagogickému nebo nepedagogickému pracovníkovi, který má ve škole administraci a organizaci praxí na starosti. Školám budou poskytnuty také prostředky na financování zákonných odvodů spojených s výše uvedenými příplatky. Podrobnosti ke způsobu financování zveřejní MŠMT ve Věstníku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Důležitým předpokladem pro realizaci tohoto pokusného ověřování je spolupráce mezi vzdělavateli budoucích učitelů a zapojenými školami, na nichž budou probíhat pedagogické praxe žáků a studentů učitelství, a tedy zde budou působit provázející učitelé. Je zřejmé, že před zahájením pokusného ověřování je nutná předchozí komunikace mezi institucemi připravujícími učitele a zapojenými školami za účelem stanovení podmínek, za kterých budou pedagogické praxe v zapojené škole probíhat, o jejich rozsahu, ale také o podmínkách vstupního a průběžného vzdělávání a další spolupráce mezi zapojenou školou, institucí připravující učitele a samotnými provázejícími učiteli. V tomto směru ministerstvo úzce spolupracuje s institucemi připravujícími učitele, se kterými vyjednává o způsobech a důležitosti jejich zapojení v rámci pokusného ověřování. Zároveň je ministerstvo připraveno poskytnout podporu zapojeným školám.

Instituce připravující učitele jsou motivovány spolupracovat na předmětném pokusném ověřování tím, že to je v zájmu dalšího zvyšování kvality vzdělávání na těchto institucích a zcela v souladu s probíhající Reformou pregraduální přípravy učitelů. Pokusné ověřování zároveň umožní těmto institucím přímo se podílet na pilotáži dalšího zkvalitňování pedagogických praxí pro jejich vlastní studenty, je to tedy v zájmu těchto institucí.

Instituce připravující učitele zpravidla již mají navázanu spolupráci se školami v regionálním školství, případně ji mohou nově navázat pro účely pokusného ověřování. Zástupci škol, které mají zájem o zapojení do pokusného ověřování, projednají míru a podmínky zapojení s institucí připravující učitele. Zájemcům ministerstvo poskytne potřebné informace a realizační tým pokusného ověřování uspořádá informační setkání či online semináře pro zájemce a zapojené instituce připravující učitele i zapojené školy dle potřeby a bude s nimi komunikovat také napřímo, aby podpořil instituce připravující učitele v potřebné komunikaci v rámci pokusného ověřování.

Instituce připravující učitele, které budou spolupracovat s provázejícími učiteli zapojenými prostřednictvím zapojených škol do pokusného ověřování, zajistí pro tyto učitele vstupní vzdělávání v rozsahu minimálně 20 hodin a průběžné vzdělávání v rozsahu minimálně 20 hodin za školní rok. Toto vzdělávání nabídnou provázejícím učitelům ze zapojených škol v termínech a způsobem, který je co nejvstřícnější k jejich účasti na školení. V prvním roce pokusného ověřování je nastavena lhůta pro absolvování vstupního školení provázejícími učiteli na 10 měsíců ode dne zahájení výkonu činnosti provázejícího učitele. Tato lhůta je nutná v prvním roce realizace PO z toho důvodu, že nelze proškolit předem požadovaný počet provázejících učitelů, je třeba mít toto přechodné „náběhové“ období. V dalších letech pokusného ověřování již není toto náběhové období třeba a je vyžadováno absolvování vstupního školení před zahájením činnosti provázejícího učitele.

Plán vstupního vzdělávání pro účely pokusného ověřování schvaluje ministerstvo a schválené vzdělávání uveřejňuje na webových stránkách k pokusnému ověřování. MŠMT posuzuje zejména soulad vzdělávání s kompetenčním rámcem provázejícího učitele a dalšími metodickými materiály, které byly vytvořeny participativním způsobem se zástupci fakult připravujících učitele v rámci Reformy pregraduální přípravy učitelů. Fakulty připravující učitele, které budou vytvářet či inovovat vstupní nebo průběžné vzdělávání v rámci projektu z plánované výzvy Podpora budoucích učitelů a učitelek z Operačního programu Jan Amos Komenský, předloží vzdělávací programy inovované v projektu uvedené výzvy k posouzení MŠMT znovu i v situaci, kdy již MŠMT dříve schválilo obdobný vzdělávací program fakulty pro účely pokusného ověřování. Fakulty jasně doloží významné inovace v těchto vzdělávacích programech. Způsob doložení inovace vzdělávacího programu bude definován v pravidlech plánované výzvy OP JAK.

Instituce připravující učitele zajišťují kvalitu praxí uskutečňovaných v zapojených školách ve spolupráci s provázejícím učitelem, například následujícím způsobem:

- Alespoň jednou za školní rok u každého provázejícího učitele uskuteční zaměstnanec instituce připravující učitele, který má danou praxi na starosti, reflexi praxe v místě jejího konání a na základě konkrétní vyučovací hodiny, spolu se studenty i provázejícím učitelem.
- Každá zapojená instituce připravující učitele má systém hodnocení kvality praxí, který neustále rozvíjí a na základě jehož výsledků činí konkrétní kroky ke zlepšování praxí budoucích učitelů.
- Instituce svůj systém hodnocení kvality praxí konzultuje s ministerstvem, každoročně s ministerstvem sdílí jeho výsledky a kroky, které na jejich základě činí pro zvýšení kvality praxí.

Ministerstvo úzce spolupracuje s institucemi připravujícími učitele za účelem vyhodnocení pokusného ověřování. Zástupci institucí připravujících učitele, zejména didaktici, a také žáci a studenti připravující se na výkon povolání učitele, kteří docházejí na praxe do zapojených škol, budou požádáni o vyplnění dotazníků za účelem vyhodnocení pokusného ověřování.

V roce 2025 dojde k úpravě statistických výkonových výkazů doplněním o provázející učitele za účelem zajištění jejich financování na základě školského zákona od 1. 1. 2026. V závěrečné fázi pokusného ověřování (první pololetí školního roku 2025/26) proběhnou ve spolupráci s fakultami, vyššími odbornými a středními školami připravujícími učitele a zapojenými školami v regionálním školství takové aktivity, které napomůžou hladkému zapojení těchto aktérů do národního systému podpory provázejících učitelů od 1.1.2026. V tomto období proběhne také vyhodnocení pokusného ověřování a vytvoření výstupových dokumentů a doporučení.